

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра історичних дисциплін

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**НДЗП7 ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ У ВИВЧЕННІ ІСТОРІЇ**

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Освітньо-професійна програма «Середня освіта. Історія»
(назва)

спеціальність 014.03 Середня освіта. Історія
(код та найменування спеціальності)

спеціалізація Історія
(назва спеціалізації)

факультет історичний
(назва факультету)

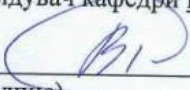
Робоча програма навчальної дисципліни «Застосування сучасних інформаційних технологій у вивченні історії»

для студентів ОПП «Середня освіта. Історія» 1 курсу ОС «Магістр»
спеціальності 014.03 Середня освіта. Історія.

Розробник: Коробка Юлія Віталіївна, доцент кафедри історичних дисциплін, к.і.н.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри історичних дисциплін

Протокол №1 від 27 серпня 2020 р.

Завідувач кафедри історичних дисциплін

_____
(підпис) (Романцов В.М.)
(прізвище та ініціали)

© Коробка Ю.В., 2020 рік
© МДУ, 2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>01 – освіта</u> (шифр і назва)	Дисципліна загальної підготовки	
	Напрямок підготовки <u>014.03 Середня освіта. Історія</u> (шифр і назва)		
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): Середня освіта (Історія)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
ІНДЗ – реферат		Семестр	
Загальна кількість годин - 120		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 2	Освітній ступень «Магістр»	Лекції	
		10 год.	–
		Практичні, семінарські	
		30 год.	16 год.
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		80 год.	104 год.
Індивідуальні заняття			
–	–		
Вид контролю: залік			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

- для денної форми навчання – 33% (аудиторні заняття), 67% (СРС);
- для заочної форми навчання – 13% (аудиторні заняття), 87% (СРС).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

На рубежі XX і XXI ст. вчені приступили до розробки електронних ресурсів наукового та освітнього призначення. Ця новаторська діяльність відкрила нові перспективи розвитку історичних досліджень та навчання історії.

У глобальній комп'ютерній мережі Інтернет сьогодні можна знайти сотні тисяч електронних копій архівних документів, тисячі оцифрованих історичних джерел, включаючи унікальні тексти античності і середньовіччя, матеріали археологічних та етнографічних експедицій, колекції фотографій і зображень. В «кіберпросторі» існують електронні журнали історичного профілю, забезпечений доступ до великої кількості дослідних статей і книг, організуються численні віртуальні «круглі столи», на яких ведуться дискусії з актуальних напрямків історичної науки. Для істориків Інтернет стає одним з основних джерел фахової інформації.

У той же час початок «електронної епохи» ставить перед істориками ряд нових проблем, пов'язаних з реаліями віртуального світу Інтернету: як встановити ідентичність електронної версії та оригіналу історичного документа (джерела); як цитувати фрагменти електронної копії, якщо відповідна віртуальна сторінка-сайт може змінити адресу або зникнути; як вирішити питання про авторське право при використанні матеріалів, взятих з сайту; який статус наукових статей, розміщених в Інтернеті? Всі ці проблеми передбачено розглянути у навчальному курсі «Застосування сучасних інформаційних технологій у вивченні історії».

Мета вивчення:

- з'ясування можливостей застосування інформаційних методів в історичних дослідженнях.
- вироблення навичок ефективного використання інформаційних технологій в професійної діяльності історика.

Завдання:

- формування у студентів уявлень про: особливості процесу інформатизації історичних досліджень; основні етапи комп'ютеризованого історичного дослідження; про різноманітні типи і моделі даних, можливостях представлення інформації історичних джерел в машиночитаному вигляді; про можливості і основні напрямки використання технології баз даних в історичних дослідженнях; про оброблення даних історичних джерел методами математичної статистики; про особливості оброблення графічної інформації; про комплекс спеціалізованого і стандартного програмного забезпечення, яке використовується в роботі історика;
- вироблення у студентів навичок: розв'язання дослідницьких завдань на основі інформаційних методів; кількісної обробки даних історичних джерел різних видів; використання певного спеціалізованого і стандартного програмного забезпечення в професійних цілях.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- сучасну літературу, яка містить досвід використання інформаційних технологій в історичних дослідженнях;
- основи інформатики, її предмет і завдання;
- історичний розвиток засобів обробки інформації, сфери та прийоми їх використання;
- структуру апаратного і програмного забезпечення комп'ютерних систем.

вміти:

- адекватно використовувати апаратне і програмне забезпечення комп'ютерних систем;
- працювати з електронними текстами й електронними таблицями, володіти навичками візуалізації даних історичних джерел;
- ефективно використовувати методи пошуку інформації в мережі Інтернет;
- працювати з електронними каталогами та базами даних провідних бібліотек і архівів України;
- працювати з Інтернет-ресурсами архівів України та інших країн;
- створювати бази даних за матеріалами джерел різних типів;
- кваліфіковано використовувати комп'ютерні програми статистичного аналізу для обробки даних джерел.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі. Програма вивчення навчальної дисципліни «Застосування сучасних інформаційних технологій у вивченні історії» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Середня освіта. Історія» підготовки ОС «Магістр». Навчальна дисципліна є складовою циклу загальної підготовки фахівців освітнього рівня бакалавр спеціальності «Середня освіта. Історія».

Передумови для вивчення дисципліни. Навчальний курс «Застосування сучасних інформаційних технологій у вивченні історії» визначається як важлива складова історичної освіти. Він змістовно пов'язана з навчальними курсами інформатика, статистика, джерелознавство, всесвітня історія та історія України.

Результати навчання.

Результатом вивчення дисципліни є набуття здобувачами вищої освіти компетентностей, спрямованих на володіння знаннями та застосування вмінь, практичних навичок, професійних, світоглядних, морально-етичних якостей:

- здатність використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- здатність орієнтуватись в інформаційному просторі, володіти й оперувати інформацією відповідно до потреб, раціонально співіснуванні з техносферою;
- здатність до збору, обробки, збереження, продукування, передачі й аналізу професійно-важливої інформації з різних джерел;
- здатність упроваджувати ефективні педагогічні, ІКТ технології для забезпечення якості освіти;
- здатність використання певного спеціалізованого і стандартного програмного забезпечення у професійній діяльності фахівця середніх закладів освіти.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ІНФОРМАЦІЙНІ СЕРВІСИ ІНТЕРНЕТУ. ІНФОРМАЦІЙНО-ПОШУКОВІ СИСТЕМИ ГУГЛ

Тема 1. Інтернет та Всесвітня павутина

Інтернет (Internet) – всесвітня відкрита система комп'ютерних мереж, побудована на основі використання протоколів передачі даних IP (Internet Protocol) та маршрутизації пакетів даних. З технічної точки зору, інтернет сьогодні являє собою мільйони комп'ютерів, що знаходяться у різних частинах планети, які зв'язані між собою волоконо-оптичними, супутниковими, телефонними та іншими каналами.

Всесвітня павутина (World Wide Web) – система зв'язаних через інтернет гіпертекстових документів. За допомогою веб-навігатора (браузера) користувач переглядає веб-сторінки, які можуть містити текст, зображення, відео та ін. мультимедіа і пересувається між цими сторінками за допомогою гіперпосилань.

Інтернет та Всесвітня павутина хоч і тісно пов'язані, але не тотожні поняття. Інтернет – сукупність зв'язаних комп'ютерних мереж, Всесвітня павутина – колекція зв'язаних гіперпосиланнями документів. Всесвітня павутина хоч і найбільший, але не єдиний сервіс інтернету.

Тема 2. Основні інформаційні та комунікаційні сервіси Інтернету

World Wide Web (Всесвітня павутина). Інформаційно-пошукові системи. Електронна пошта та списки розсилок. Групи новин (конференції). Блоги. IP-телефонія, VoIP. Мессенджери.

Електронна комерція (електронні платежі, реклама та ін.). Веб-картографія. Віддалена робота з документами. FTP – File Transfer Protocol – спеціальний протокол передачі файлів – сервіс інтернету, що використовується для передачі файлів великого розміру. Файлообмінні мережі.

Тема 3. Пошукові сервіси Інтернету

Принцип роботи інформаційних пошукових систем (ІПС). Пошукові машини.

Характеристика пошукових систем. Сьогодні існує велика кількість різних пошукових машин. Серед українських користувачів найбільш популярними пошуковими машинами є Гугл. Метапошукові системи.

Ефективність пошуку. Вона вимірюється за допомогою спеціальних показників – пертинентності та релевантності. *Релевантність* (англ. relevant – релевантний, значимий, істотний) – формальна (об'єктна) відповідність знайденого документа запиту, або ступінь відповідності відповіді запиту. *Пертинентність* (англ. pertinent – доречний, підходящий) – суб'єктивна оцінка споживачем ступеня відповідності знайденої інформації його потребі, або корисність знайденого для рішення поставленого завдання.

Ранжирування результатів запиту.

Тема 4. Пошукова форма та результати пошуку у Гуглі

Пошукова форма та результати пошуку Гугла. Налаштування Гугла. Складний пошук Гугла. Основні сервіси Гугла. Реєстрація абонента Гугла.

Тема 5. Синтаксис мови запитів

Як треба формулювати запит. Словоформи (морфологія). Гугл розпізнає різні відмінки, числа, форми дієслів й інші лінгвістичні принадності. Наприклад, при запиті *історичне краєзнавство* у результатах пошуку будуть відображені документи з різними словоформами: *історичне, історичного, історичному, краєзнавства, краєзнавство* та ін.

Обов'язкова присутність та відсутність слова. Для того, щоб задати обов'язкову присутність слова у документі, треба поставити перед ним знак плюс. Для того, щоб виключити слово, треба перед ним поставити знак мінус. Якщо задати запит, наприклад *історичне +краєзнавство*, то будуть знайдені документи, де обов'язково зустрічається слово *краєзнавство*, а слово *історичне* – по можливості. При цьому обидва ці слова будуть розташовані відносно близько одне від одного. Якщо треба, щоб обидва слова були присутні у документі обов'язково, треба задати запит *+історична +інформатика*, або «*історична інформатика*».

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. СТРАТЕГІЯ ПОШУКУ ІСТОРИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Другий змістовний модуль передбачає виконання контрольної роботи, практичних завдань з курсу та написання реферату.

Тема 1. Інтернет-ресурси для історика

Тема 2. Фактографічний та документальний пошук

Тема 3. Бібліографічний пошук у електронних каталогах бібліотек

Тема 4. Бібліографічний опис Інтернет-ресурсів

Тема 5. Історичні бази даних та комп'ютеризований статистичний аналіз

Тема 6. Небезпеки глобальної інформатизації гуманітарної науки

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Інформаційні сервіси Інтернету. Інформаційно-пошукова система Гугл												
Тема 1. Вступ до курсу. Інтернет та Всесвітня павутина	6	4	2	–	–	–	11	–	1	–	–	10
Тема 2. Основні інформаційні та комунікаційні сервіси Інтернету	15	4	2	–	–	9	11	–	1	–	–	10
Тема 3. Пошукові сервіси Інтернету	11	–	2	–	–	9	11	–	1	–	–	10
Тема 4. Пошукова форма та результати пошуку у Гуглі	11	–	2	–	–	9	11	–	1	–	–	10
Тема 5. Синтаксис мови запитів	11	–	2	–	–	9	9	–	1	–	–	8
Разом за ЗМ 1	54	8	10	–	–	36	53	–	5	–	–	48
Змістовий модуль 2. Стратегія пошуку історичної інформації												
Тема 1. Інтернет-ресурси для історика	14	2	2	–	–	10	12	–	2	–	–	10
Тема 2. Фактографічний та документальний пошук	11	–	4	–	–	7	12	–	2	–	–	10
Тема 3. Бібліографічний пошук у електронних каталогах бібліотек	10	–	4	–	–	6	12	–	2	–	–	10
Тема 4. Бібліографічний опис Інтернет-ресурсів	9	–	2	–	–	7	12	–	2	–	–	10
Тема 5. Історичні бази даних та комп'ютеризований статистичний аналіз	12	–	4	–	–	8	10	–	2	–	–	8
Тема 6. Небезпеки глобальної інформатизації гуманітарної науки	10	–	4	–	–	6	9	–	1	–	–	8
Разом за ЗМ 2	66	2	20	–	–	44	67	–	11	–	–	56
Усього годин	120	10	30	–	–	80	120	–	16	–	–	104

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1.	Інтернет та Всесвітня павутина	2	2
2.	Сучасна українська Інтернет-археографія	2	4
3.	Інтернет-ресурси для історика	4	4
4.	Фактографічний та документальний пошук	6	2
5.	Бібліографічний пошук у електронних каталогах бібліотек	6	2
6.	Бібліографічний опис Інтернет-ресурсів	6	2
7.	Історичні бази даних та комп'ютеризований статистичний аналіз	4	2
Усього		30	12

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1.	Формулювання запиту в Гуглі	10	–
2.	Інтернет-ресурси для істориків	10	20
3.	Основні групи джерел, представлені в Інтернеті	10	10
4.	Колекції мультимедіа-ресурсів по темам	10	20
5.	Скласти бібліографію з певної теми за допомогою електронних каталогів бібліотек	10	20
6.	Метапошукові бібліографічні системи	10	20
7.	Використовуючи історичні статистичні відомості здійснити розрахунки в MS EXCEL відносних показників (проценти). Побудувати відповідні діаграми (графіки), проаналізувати їх	20	14
Усього		80	104

7. Індивідуальні завдання

1. Контрольна робота. Контрольна робота проводиться з метою з'ясувати ступінь оволодіння студентами матеріалу з теоретико-методологічних проблем історичної інформатики. Максимальна кількість балів – 10 б.

2. Практична робота з комп'ютерної обробки тексту.

Треба буде показати вміння роботи з текстовими редакторами, оформлення наукового тексту та контент-аналізу історичного тексту.

- Відформатувати текст згідно вимог.
- Вставити посилання.
- Робота з колонтитулами.
- Вставка спеціальних символів, графічних таблиць, зображень.
- Табуляція.
- Виставити поля, вставити колонтитули, здійснити автоматичну перевірку орфографії.
- Обчислити статистику тексту (кількість знаків, обсяг в умовних друкованих аркушах) та ін.

- Контент-аналіз за допомогою програми WordTabulator

3. Реферат

Тема реферату. Тема реферату визначається темою магістерської роботи і формулюється наступним чином «*Інтернет-ресурси з теми дослідження*».

Структура реферату: Складається з вступу, основної частини та висновку. Вступ – коротка характеристика теми дослідження.

Основна частина

1. Тематичні інтернет-ресурси з теми дослідження
    - 1.1. Стратегія пошуку у пошукових службах (2-5 систем)
    - 1.2. Аналіз основних ресурсів (огляд 5-10 сайтів)
  2. Бібліографічний пошук
    - 2.1. Пошук в електронних каталогах бібліотек (3-5 каталогів, 10 карток)
    - 2.2. Пошук за допомогою метапошукових бібліографічних систем
- Висновок – короткий висновок про ступінь відображення теми в інтернеті.

Оформлення. *Обсяг – близько 15 тис. знаків (8-12 сторінок тексту).*

4. Практична робота

1. Побудувати генеалогічне дерево своєї родини, або будь-якої правлячої династії в програмі «Древо життя» (або за допомогою аналогічної програми)
2. Створити бібліографічну базу даних по темі дослідження в програмі EndNote (або аналогічній). Вміти здійснювати простий та розширений пошук по базі даних
3. В програмі MS Access
  - 3.1. Здійснити фільтрування даних.
  - 3.2. Здійснити запит до бази даних.
4. В програмі MS Excel
  - 4.1. Створити та відформатувати таблицю.
  - 4.2. Для рядів даних обчислити основні дескриптивні статистики (середнє арифметичне, максимальне, мінімальне значення, медіану, моду).
  - 4.3. Ранжирувати дані.
  - 4.4. Побудувати діаграму та графік.
  - 4.5. Скопіювати таблицю та графік в файл MS Word.
  - 4.6. Використовуючи історичні статистичні відомості здійснити розрахунки в MS EXCEL відносних показників (проценти). Побудувати відповідні діаграми (графіки), проаналізувати їх.

Перелік питань, що виносяться на залік з навчального курсу

1. Інтернет та Всесвітня павутина
2. Основні інформаційні та комунікаційні сервіси Інтернету
3. Пошукові сервіси Інтернету
4. Пошукова форма та результати пошуку у Гуглі
5. Інтернет-ресурси для історика
6. Фактографічний та документальний пошук
7. Бібліографічний пошук у електронних каталогах бібліотек
8. Бібліографічний опис Інтернет-ресурсів
9. Історичні бази даних та комп'ютеризований статистичний аналіз
10. Небезпеки глобальної інформатизації гуманітарної науки
11. Основні групи джерел, представлені в Інтернеті

12. Колекції мультимедіа-ресурсів по темам
13. Скласти бібліографію з теми дипломної роботи за допомогою електронних каталогів бібліотек
14. Метапошукові бібліографічні системи
15. Сучасна українська інтернет-археографія
16. Нові інформаційні технології в історичних дослідженнях
17. Використовуючи історичні статистичні відомості здійснити розрахунки в MS EXCEL відносних показників (проценти). Побудувати відповідні діаграми (графіки), проаналізувати їх.
18. Підготувати доповідь «Інтернет-ресурси з тема дипломного дослідження»

1. Методи навчання

- Лекційна форма навчання: словесні методи (пояснення, бесіда, лекція), наочні методи (ілюстрація, демонстрація), індуктивний, дедуктивний методи, бінарні методи (словесно-інформаційний, словесно-проблемний, словесно-дослідницький);
- Практична форма навчання: індивідуальне виконання студентом відповідно сформульованих завдань; проблемно-пошукові (евристичний), дослідницькі, інтерактивні методи.

2. Критерії оцінювання

Сума балів, накопичених здобувачем вищої освіти за виконання всіх видів поточних навчальних завдань (робіт) на практичних (семінарських) заняттях та на підсумковому модульному контролі, свідчить про ступінь оволодіння ним програмою навчальної дисципліни на конкретному етапі її вивчення.

Протягом семестру здобувач вищої освіти можуть набрати від 0 до 75 балів.

Мінімальний пороговий рівень (допуск до заліку) – 35 балів.

Максимальна кількість балів за залік 35 балів

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Кількість балів за доповідь, виконання письмового завдання, тестування	Критерії оцінювання
5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.

3	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
2	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
1	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Критерії оцінювання знань з дисципліни на заліку

Кількість балів	Критерії оцінювання
25-21	отримують здобувачі вищої освіти, які повно та ґрунтовно розкрили теоретичне питання, використавши при цьому не лише обов'язкову, а й додаткову літературу
20-16	отримують студенти, які правильно визначили сутність питання, розкривши його лише частково і допустивши при цьому окремі помилки, котрі не впливають на загальне розуміння питання.
15-11	отримують студенти, які правильно визначили сутність питання, недостатньо або поверхово розкривши більшість його окремих положень і допустивши при цьому окремі помилки, які частково вплинули на загальне розуміння проблеми.
10-0	отримують студенти, які частково та поверхово розкрили лише окремі положення питання і допустили при цьому певні суттєві помилки, котрі значно вплинули на загальне розуміння питання.

3. Засоби оцінювання

- Усне опитування (індивідуальне, комбіноване, фронтальне).
- Перевірка практичних робіт.
- Тестове опитування та письмовий контроль.
- Реферат.
- Залік.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота											Залік	Сума	
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2								Захист практичної роботи
T1	T2	T3	T4	T5	T1	T2	T3	T4	T5	T6	15	25	100
1	1	1	1	1	10	10	10	10	10	5			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Традиційні носії інформації, глобальні комп'ютерні мережі, засоби комунікації (e-mail, Інтернет, мультимедіа), сучасні технічні засоби.

13. Рекомендовані джерела інформації

Базова

1. Информационные технологии для историков: Учебное пособие / Отв. ред. Л.И. Бородкин. – М.: МГУ, 2008. – 236 с. – Доступно з: <http://www.hist.msu.ru/Labs/HisLab/BOOKS/inf2006.htm>.
2. Куліков В. О. Пошук історичної інформації в інтернеті: Посібник для студентів історичних факультетів. – Харків: Вид-во ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2008. – 90 с.
3. Куліков В.О. Нові інформаційні технології в історичних дослідженнях / В.О. Куліков // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Сер.: Історія. – 2007. – № 762. – С. 217 – 228. – Доступно з: http://www.nbuu.gov.ua/portal/natural/vkhnu/Istor/762/Kulikov_V_O.pdf
4. Папакін Г.В. Сучасна українська інтернет-археографія: основні форми та джерела електронних публікацій / Г.В. Папакін // Український історичний журнал. – 2010. – №5. – С. 153 – 166.

Допоміжна

1. Балыкина Е.Н. Электронные игровые средства обучения в самостоятельной работе студентов исторических специальностей / [Е.Н. Балыкина, А.А. Приборович, Е.А. Човжик] // Методичний вісник історичного факультету № 8. – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. – С. 5 – 23.
2. Бутенко В.И. Инновационная проектная технология обучения как результат объединения «метода проектов» и электронной связи (из опыта исторического факультета ХНУ им. В. Н. Каразина) / В.И. Бутенко // Методичний вісник історичного факультету № 8. – Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2010. – С. 23 – 31.
3. Кириллов А.В. Компьютерное тестирование – важнейший элемент управления самостоятельной работой студентов / А.В. Кириллов // Методичний вісник історичного факультету № 8. – Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2010. – С. 36 – 45.
4. Корниенко С. И., Гагарина Д. А. Использование источник-ориентированных информационных систем в историческом образовании / С.И. Корниенко, Д.А. Гагарина // Методичний вісник історичного факультету № 8. – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. – С. 45 – 55.
5. Полевой Н.А. Опыт информатизации текущего контроля знаний в масштабе ВУЗа / Н.А. Полевой // Методичний вісник історичного факультету № 8. – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. – С. 73 – 76.
6. Филиппов К.В. Использование мультимедийных средств в учебном процессе / К.В. Филиппов // Методичний вісник історичного факультету № 8. – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. – С. 102 – 107.

Інформаційні ресурси

1. Lib.ru Бібліотека Максима Мошкова. – Режим доступу: <http://www.lib.ru/>
2. Архіви Росії. – Режим доступу: <http://www.rusarchives.ru/>
3. Бібліотека електронних ресурсів МДУ ім. М. В. Ломоносова. – Режим доступу: <http://www.hist.msu.ru/ER/>
4. Державний комітет архівів України. – Режим доступу: <http://www.archives.gov.ua/>
5. Електронний архів Голодомору: зведений реєстр архівних документів. – Режим доступу: <http://www.archives.gov.ua/Sections/Famine/Publicat/>
6. Електронний фонд бібліотеки імені В. І. Вернадського. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/eb/ep.html>
7. Ізбоник. Історія України IX-XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації. – Режим доступу: <http://litopys.org.ua/>
8. Інститут Історії України НАН України. – Режим доступу: <http://history.org.ua/>
9. Історична веб-хрестоматія UKRAÏNARUS`. – Режим доступу: http://www.reocities.com/ua_ukraine/ukrainerus.html
10. Історія козацтва XV – XXI ст. – Режим доступу: <http://www.ukrhistory.narod.ru/>
11. Історія України – документи. – Режим доступу: http://www.history.univer.kharkov.ua/hist_ukraine/index.html
12. ОУН-УПА: легенда спротиву. – Режим доступу: <http://oun-upa.org.ua/main/>
13. Оцифрованные редкие и ценные издания из фонда Научной библиотеки РГГУ. – Режим доступу: <http://liber.rsu.ru/section.html?id=1042>
14. Сайт товариства «Меморіал». – Режим доступу: <http://memorial.kiev.ua/>
15. Список електронних бібліотек на сайті історичного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – Режим доступу: <http://www.history.univer.kharkov.ua/links/e-libraries.html>
16. Историческая информатика. Информационные технологии и математические методы в исторических исследованиях и образовании. – Режим доступу: <http://kleio.asu.ru/index.html>

